

## A sündisznó

Volt idő, amikor a legokosabbnak tartott ember azt mondta, hogy a költőket ki kell tiltani az Államból. Azt mondta ez az akkori legokosabb ember, hogy azért kell kitiltani a költőket, mert nem értenek semmihez, és mert isteni révületben alkotnak. Mindenki ettől a legokosabb embertől akart tanulni, mert amellet, hogy a költőket kitiltatta volna az Államból, és amellet, hogy tényleg az egyik legokosabb ember volt, ő írta a szerelemről a legszebb és a legköltőibb beszélgetést.

A legokosabbnak tartott ember egyik tanítványa azt mondta, hogy a költő jobban ismeri a valóságot, mint a történész. A tanítvány, aki maga is sok évszázadon át a legokosabb embernek számított, azt mondta, azért lehet a költészet révén jobban ismerni a valóságot, mert a mindenkire érvényessel foglalkozik, szemben például a történelemmel, ahol, tudjuk, ahogy esik, úgy puffan.

A költők maguk persze nem föltétlenül jártak jól azzal, hogy kiderült róluk, hogy ismerik a valóságot; ha az emberek történetesen zsarnokot választottak meg maguknak uralkodónak, ez vígan odahatott, hogy a valóságot ismerő költőt számúzzák, cenzúrázzák, betiltsák, börtönbe vessék. Minél inkább ismerte a költő a valóságot, annál inkább számúzték. És annál inkább díjazták az udvari költőket, akik arról zengedeztek csengő-bongó rímekben ünnepi hangvételi versezeteket, hogy milyen igazságos a zsarnok, milyen jól él az éhező, milyen szépen nő a fű a csatatéren.

A költő nem isten, nem bálvány, nem szupersztár, nem celebritás, ma különösen nem. És ez jó, mert ha például celeb lenne, muszáj lenne unalmas butaságokat zúdítania nap mint nap a fejünkre, egyébként a menedzsere azzal szekírozna, hogy csökken a nézettsége.

A költő lehet olyan, mint bármelyikünk, mi pedig nem vagyunk egyformák. A költő lehet önmaga, és meg tud győzni engem és téged, hogy én magam, te magad legyél. Tudja, vagy ha nem is tudja: érzi, érzékeli és érzékelteti, hogy mind többek vagyunk, mint amit kinézünk magunkból. Nem oktat ki, nem kényszerít, nem szégyenít meg – **a költő kinézi belőlünk a végtelent.**

Azért lehet érvényes a verse, mert nem hatalmaskodik, ismeri és szereti anyagát, a nyelvet annyira, hogy a végtelen világot megmutassa, akár a reggeli tojásrántottában is.

Volt idő, amikor a költészet szimbolikus állata a hamvaiból föltámadó fönixmadár volt. Madár, mert fennen szárnyal, és feltámadó, mert valami olyasmiről van szó, amit nem ésszel kell megtapasztalni. Igen: szép ez a fönixmadár, mindannyian kedveljük, van ilyen nevű tévécsatorna, pizzéria, autótuning-szalón, wellness-központ. A költészetnek esze ágában sincs ezekkel versenyezni. Más szimbolikus állatba bújít. Mi lehet ez a költői állat ma? Képzeltetek el egy forgalmas autópályát. Azon kel át költészet, nem fölötte röpül, s nem alatta kúszik, hanem rendesen, gyalogosan lépeget a maga lábacskaival. Sokkal kisebb mint a száguldozó autók. „Nem fennkölt, nem testetlen, talán inkább angyalféle, egy darabig.” (Jacques Derrida) Nem tudjuk, hogy átjut-e a költészet az autópályán, de azt igen, hogy rajta múlik a végtelenségünk.